

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců Mgr. Martina Kříže a JUDr. Ivanky Havlíkové v právní věci žalobkyně: **nezl. L. J.**, zastoupené zákonnou zástupkyní Z. J., proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Praha 1, Mariánské nám. 2, zast. prof. JUDr. Janem Křížem, CSc., advokátem se sídlem Praha 1, Dlouhá 13, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22.8.2012 č.j. S-MHMP 904079/2012

t a k t o:

- I. **Žaloba se zamítá.**
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í:

Žadostí ze dne 26.4.2012 požádali rodiče žalobkyně o její přijetí do Mateřské školy P-K „i přes neočkování z důvodu víry a přesvědčení“. V žádosti mj. uvedli, že žádají o přijetí dcery do mateřské školy i přes neočkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím. Toto očkování není v souladu s jejich vírou o fungování přírodních zákonů a psychosomatickém fungování lidského těla, a že na základě vnitřního hlubokého přesvědčení nemohou dceru touto vakcínou očkovat.

Rozhodnutím ze dne 23.5.2012 č.j. MŠ RP 1/2012 ředitelka Mateřské školy P-K rozhodla, že žalobkyně se nepřijímá k předškolnímu vzdělávání ve školním roce 2012/2013 v Mateřské škole P-K. Rozhodnutí odůvodnila tím, že při předání tiskopisu „Evidenční list pro dítě v mateřské škole“ dne 16.4.2012 byla matka žalobkyně poučena o nutnosti správného vyplnění, včetně předložení potvrzení lékařem, že žalobkyně může být přijata do mateřské

školy a že splňuje ustanovení § 50 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“). Z dokumentů předaných matkou žalobkyně vyplývá, že žalobkyně není očkovaná proti spalničkám, zarděnkám, příušnicím, nemá uvedené žádné alergie a ani jiné zdravotní problémy. Povinnost podrobit se pravidelnému očkování je stanovena v § 46 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví. Z ustanovení § 50 tohoto zákona vyplývá, že jesle nebo předškolní zařízení mohou přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Žalobkyně tyto zákonné podmínky nesplňuje, protože se nepodrobila pravidelným očkováním. Mezi pravidelné očkování patří dle § 2 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 537/2006 Sb.“) také očkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím. Vzhledem k výše uvedenému nebylo možné žádosti zákonných zástupců o přijetí žalobkyně k předškolnímu vzdělávání do mateřské školy vyhovět.

Rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaný zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí ředitelky Mateřské školy P-K ze dne 23.5.2012 č.j. MŠ RP 1/2012 a toto rozhodnutí potvrdil. V odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že postup ředitelky mateřské školy byl v souladu s právními předpisy, zejména s ustanovením § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, podle něhož předškolní zařízení, tj. také mateřské školy, mohou přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Pokud by ředitelka mateřské školy přijala dítě k předškolnímu vzdělávání bez dokladu o splnění jeho povinného očkování, resp. bez potvrzení o tom, že je proti příslušným nákazám imunní či trpí trvalou kontraindikací, bylo by s ní zahájeno správní řízení z důvodu porušení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví.

V rámci vypořádání odvolacích námitek týkajících se povinného očkování žalovaný uvedl, že Nejvyšší správní soud (dále též jen „NSS“) vyhověl koncem dubna kasační stížnosti Ministerstva zdravotnictví a zrušil verdikt Městského soudu v Praze, podle něhož nelze postihnout porušení očkovací povinnosti správním trestem, který udělilo Ministerstvo zdravotnictví rodičům neočkovaného dítěte. Podle NSS lze sankcionovat nesplnění očkovací povinnosti u hexavakcí, protože vyhláška u tohoto konkrétního očkování stanoví termíny i věkový limit, do kterého je nutné tuto povinnost splnit. Zákon o ochraně veřejného zdraví stanovuje povinnost podrobit se pravidelnému očkování. Příslušná vyhláška na základě zákona upravuje členění očkování, jeho druhy a podmínky provedení. Podle NSS je řešení prostřednictvím vyhlášky přípustné a v jistém ohledu i praktické, neboť umožňuje pružně reagovat na vývoj výskytu infekčních onemocnění i vývoj vědeckého poznání. Žalovaný dodal, že očkovací povinností se v minulosti zabýval také Ústavní soud, který v obecné rovině nepochybně potřebnost a ústavnost povinného očkování dětí.

Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení napadeného rozhodnutí. V žalobě namítla, že dne 26.4.2012 byla podána žádost o přijetí dítěte do mateřské školy i přes neočkování z důvodu víry a přesvědčení. Tato žádost byla součástí přijímacího řízení a v rozhodnutí o nepřijetí na ní nebylo reagováno, ani nebyla jinak zmíněna, a to ani paní ředitelkou, ani v napadeném rozhodnutí, přestože je povinností správního orgánu vyjádřit se ke všem námitkám.

Přestože se v zákoně o ochraně veřejného zdraví uvádí, že dítě se má podrobit stanoveným pravidelným očkováním, v současné době nejsou ústavně konformním způsobem

stanovena žádná taková očkování. Žalobkyně v tomto směru odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu zde dne 21.7.2010, č.j. 3 Ads 42/2010-92, podle kterého je vyhláška č. 537/2006 Sb., která stanovuje pravidelná očkování, v rozporu s ústavním pořádkem, protože zasahuje do věcí vyhrazených zákonem a stanovuje primární práva a povinnosti. Takový stav je v rozporu s požadavkem vyjádřeným v čl. 4 Listiny základních práv a svobod, neboť povinnosti nechat své děti očkovat nejsou blíže specifikovány, nýbrž originárně určovány teprve vyhláškou, a nikoli zákonem. Přestože následně rozšířený senát rozhodl opačně, je tato otázka dle žalobkyně nadále sporná a opět se dostala do jiného rozšířeného senátu.

Žalobkyně dále namítla, že v důsledku jejího nepřijetí do mateřské školy činí náklady rodičů na jiné předškolní vzdělávání 120.000,- Kč ročně, což považuje za sankci. Ústavní soud ve svém jediném rozhodnutí týkajícím se ústavnosti povinného očkování (nález ze dne 3.2.2011, sp. zn. III.ÚS 449/06) uvedl, že musí existovat výjimky, zejména z důvodu víry, přesvědčení či svědomí rodičů, kdy očkování nesmí být sankcionováno či jinak vynucováno. Krajský soud v Hradci Králové názor Ústavního soudu vztáhl i na přijímání dětí do mateřských škol. V rozsudku ze dne 18. 1. 2012, sp. zn. 52 A 45/2011 dovedl, že „sankcionování“ může mít i podobu nepřijetí dítěte do mateřské školy a že správní orgány jsou povinny se při rozhodování o přijetí dítěte vypořádat s tím, zda nejsou dány konkrétní výjimečné okolnosti, které odůvodňují nedodržení požadavku na přijímání pouze plně očkovaných dětí.

Žalobkyni není známo, na základě jakého práva se musí podrobit očkování proti příušnicím, zarděnkám a spalničkám, když se nikdo nezaručuje za nepoškození tímto očkováním a zároveň nikdo nenese zodpovědnost za případné komplikace po očkování. Tuto odpovědnost nesou rodiče, kteří budou těmi, kdo se bude o dítě starat v případě, kdy se nakazí nemocí, proti které nebylo očkované, nebo bude mít problémy způsobené očkováním. Rodiče proto mají mít právo rozhodovat o zdraví svých dětí a přitom nebýt sankcionováni. Žalobkyni byla odňata možnost volby setkat se s nemocí přirozeně, což není v souladu s její vírou a přesvědčením. Zároveň považuje za nepřípustné, aby rozhodování o povinnosti podrobit se očkování bylo v pravomoci státních úředníků.

Rodiče žalobkyně se rozhodli příslušnou vakcínu podat žalobkyni až v předškolním věku. Žalobkyně poukazuje na § 5 vyhlášky č. 537/2006 a namítá, že jí není známo, na základě jakého práva jsou její rodiče nuceni podat jí tuto očkovací látku před vstupem do předškolního zařízení. Ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví podle ní nelze vykládat samoučelně za účelem omezení přístupu k předškolnímu vzdělávání. V případě zmíněného ustanovení se jedná o tzv. zakrytou mezeru v zákoně, kdy zákon reguluje více, než by měl, a postrádá další výjimku, kterou by dle svého účelu a smyslu obsahovat měl.

Nebyla-li žalobkyně přijata k předškolnímu vzdělávání z důvodu nepodrobení se stanovenému pravidelnému očkování, byla diskriminována, což zakazuje čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a antidiskriminační zákon č. 198/2009 Sb., který výslovně stanoví zákaz diskriminace ve věci přístupu ke vzdělání a jeho poskytování. Žalovaný však tento předpis na daný případ vůbec neaplikoval, přestože se ho žalobkyně dovolávala. Použití antidiskriminačního zákona je v této věci naprosto klíčové, neboť je v něm obsažen princip proporcionality, který umožňuje vykládat ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví tak, aby byla korigována jeho zjevně samoučelná aplikace.

Podle antidiskriminačního zákona diskriminací není, pokud je praxe objektivně odůvodněna legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné. Tato podmínka však dle žalobkyně zjevně splněna není. Pokud by rozhodující orgán tvrdil, že je praxe odůvodněna ochranou veřejného zdraví či zdraví ostatních dětí, pak takové opatření, kdy neočkované zdravé dítě je zcela vyloučeno ze vzdělávání, je evidentně nepřiměřené a není nezbytné. To dokazuje opačná praxe v Německu, Rakousku či Velké Británii, kde žádné očkování není podmínkou pro přístup do mateřských škol a pouze v případě, kdy reálně hrozí rozšíření určité nemoci, je možné neočkované děti vyloučit z přístupu do mateřské školy, a to pouze dočasně.

Žalobkyně dále namítla, že žalovaný neprokázal, že by byl kompletně naočkovaný či proti daným nemocem imunní i veškerý personál mateřské školy, který s dětmi přichází do kontaktu. I když takovou povinnost žádný právní předpis nestanoví, má-li být vyloučeno určité dítě z předškolního vzdělávání z důvodu ochrany veřejného zdraví či zdraví ostatních dětí, správní orgán by měl prokázat, že tento veřejný zájem na ochraně zdraví dětí skutečně důsledně chrání, a to vyloučením kontaktu dětí nejen s dítětem, které není kompletně naočkované, ale i s dalšími osobami, které nemají imunitu či nejsou kompletně naočkovány. Pokud však takto důsledný při ochraně zdraví dětí není, je zřejmé, že ani požadavek na kompletní očkování každého přijatého dítěte není přiměřený a nezbytný.

Žalovaný také neprokázal, zda jsou v mateřské škole nějaké děti, které nebyly naočkovány z důvodu trvalé kontraindikace. V případě, že by všechny přijaté děti očkovány byly, neexistoval by žádný legitimní důvod pro nepřijetí žalobkyně, protože ta by ani potenciálně neměla koho ohrožovat, když by všechny ostatní děti byly očkováním chráněny. Kromě toho, i kdyby v mateřské škole děti neočkované z důvodu trvalé kontraindikace byly, pak je stejně rozhodující i to, jaká je celková proočkovanost dětí, protože dle odborníků vysoké procento proočkovanosti postačí k zabránění šíření infekčních nemocí, aniž by jedno neočkované dítě muselo být vylučováno z předškolního vzdělávání. Žalovaný navíc opomíjí i skutečnost, že děti běžně přicházejí do styku i s osobami mimo školní kolektiv, ať už se jedná o různé mimoškolní aktivity, běžné denní činnosti či hry. Podmínkou začlenění do takového kolektivu však není žádná povinnost podrobit se povinnému očkování, i když princip je naprosto shodný.

Přiměřenost by dle mínění žalobkyně měla zahrnovat zvážení toho, zda zvolené prostředky umožňují dosažení sledovaného cíle, a právo na rovné zacházení by nemělo být v jasném nepoměru s právním zájmem sledovaným v dané situaci rozdílným zacházením. Důležité je i zjištění, zda zvolené opatření bylo skutečně nezbytné, tj. zda sledovaného právního zájmu nemohlo být dosaženo bez toho, že by došlo k zásahu do práva na rovné zacházení. Takovým legitimním cílem a smyslem ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví má být ochrana veřejného zdraví, konkrétně zdraví dětí umístěných v předškolním zařízení. Vyloučit dítě z možnosti navštěvovat předškolní zařízení je tedy možné, pouze pokud by ochranu zdraví dětí v předškolním zařízení nebylo možné zajistit jinak. Tato podmínka však nebyla vůbec zkoumána.

Důvod diskriminace žalobkyně spatřuje ve víře a světonázoru jejích rodičů, spočívajícím v hlubokém přesvědčení o psychosomatických principech vzniku nemocí. Rodiče žalobce mají přesvědčení, že lidské tělo je již od prenatálního stádia vývoje vybavováno imunologicky od matky, přičemž po narození se zvedá míra vlastní přirozené imunity nejen mateřským mlékem. Lidské tělo se dle jejich víry a přesvědčení o jeho fungování dokáže s nemocemi vypořádat lépe bez předešlých vnějších umělých zásahů do

imunitního systému a jeho průběžného namáhání a oslabování v procesu komplexního očkování. Zastávají názor, že umělá imunizace vyvolá v organismu různé procesy, které mohou být u každého jedince odlišné a u někoho dokonce zdraví škodlivé. Obávají se, že výsledkem očkování mohou být nepříznivé změny na úrovni imunitního systému. Na jedné straně se může jednat o nedostatečnou ochranu proti jiným onemocněním, než proti kterému je prováděno očkování, na straně druhé může docházet k různým autoimunitním chorobám (alergie, revmatismus). Očkování spalniček, zarděnek a příušnic není v souladu s vírou rodičů žalobkyně o fungování přírodních zákonů a psychosomatickém fungování lidského těla. Na nemoc obecně pohlížejí jako na určitou reakci na jednání nebo smýšlení nemocného (v případě dětí i v konání jejich rodičů). V případě možnosti napadení organismu virem se nejedná o nešťastnou náhodu, ale o souvislost s energetickým oslabením organismu. Rodiče žalobkyně věří, že mnoho virů existuje kolem neustále a zdravý organismus je schopen si sám poradit. Tento postoj k očkování rodiče žalobkyně zastávají konzistentně během pravidelných lékařských prohlídek žalobkyně a jasně ho uvedli jak ve vyjádření k žádosti o přijetí k předškolnímu vzdělávání, tak i v následném odvolání proti rozhodnutí o nepřijetí k předškolnímu vzdělávání. Na základě jejich niterného přesvědčení se rozhodli nepodrobit se očkování spalniček, zarděnek a příušnic. Snaží se zajistit si zdravý životní styl, a předcházet tak onemocněním. Jsou přesvědčeni, že riziko poškození očkovací látkou převyšuje riziko onemocnění danou nemocí a následných komplikací. Své rozhodnutí učinili v souladu s Úmluvou o lidských právech a biomedicíně. Omezení platnosti této Úmluvy v souvislosti s ochranou veřejného zdraví není na místě, neboť čl. 26 Úmluvy říká, že její ustanovení lze omezit pouze, pokud je to nezbytné v zájmu ochrany veřejného zdraví. Ani ve vyspělých západoevropských státech není pro ochranu veřejného zdraví stanoveno povinné očkování a nemocnost příslušnými nemocemi zde není vyšší.

Závěrem žalobkyně podotkla, že při realizaci opatření k ochraně veřejného zdraví je možnost takových zásahů v prostředí právního státu vázána především na skutečnost, že jde o zásahy provedené v souladu se zákonem, které jsou v demokratické společnosti nezbytné a učiněné v zájmu ochrany veřejných hodnot, přičemž je nutno respektovat základní práva jednotlivce.

Žalovaný navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ve vyjádření k žalobě uvedl, že nesouhlasí s námitkami uváděnými v žalobě. Zákonní zástupci žalobkyně pouze v obecné rovině zpochybňují ústavní konformitu právních předpisů upravujících očkování, zejména vyhlášky č. 537/2006 Sb., nepřijetí žalobkyně k předškolnímu vzdělávání označují za sankci, zpochybňují potřebnost očkování s tím, že očkování je v rozporu s jejich vírou a přesvědčením a nepřijetí žalobkyně k předškolnímu vzdělávání považují za diskriminační.

K námitce žalobkyně, že při rozhodování o její žádosti o přijetí k předškolnímu vzdělání nebylo k této žádosti přihlédnuto, žalovaný uvedl, že podle § 34 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“) je třeba při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání dodržet podmínky stanovené zvláštním právním předpisem. V poznámce pod čarou uvedenou k tomuto zákonnému ustanovení je odkazováno na § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, podle kterého mohou zařízení poskytující péči o dítě do 3 let věku v denním režimu nebo předškolní zařízení přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Ředitelka mateřské školy jakožto správní orgán je povinna dodržovat veškeré právní předpisy, a proto nemohla žalobkyni

k předškolnímu vzdělávání přijmout. Jakékoliv zohledňování subjektivních zájmů žalobkyně či jejich zákonných zástupců ze strany správního orgánu je vyloučeno.

K námitce, že povinná očkování nejsou v současné době stanovena ústavně konformním způsobem, žalovaný uvádí, že tato otázka již byla vyřešena usnesením rozšířeného senátu NSS č.j. 8 As 6/2011-120 ze dne 3.4.2012, podle kterého „*rámcová úprava povinnosti fyzických osob podrobit se očkování stanovená v § 46 ZOVZ a její upřesnění ve vyhlášce č. 537/2006 Sb., odpovídají ústavně právním požadavkům*“. Tímto se rozšířený senát výslovně odklonil od závěru vysloveného v rozsudku č.j. 3 Ads 42/2010-92. S ohledem na výše uvedené nemůže tato námitka žalobkyně obstát.

Žalovaný poznamenal, že totožnými argumenty, které nyní uvádí žalobkyně, se již dříve zabýval jak Nejvyšší správní soud, tak i Ústavní soud, a poté citoval rozsudek NSS ze dne 28.2.2006 č.j. 5 As 17/2005 – 66

Argumentace, v níž žalobkyně odkazuje na rozsudek NSS ze dne 21.7.2010, č.j. 3 Ads 42/2010-92, je dle žalovaného nepřipadná a zavádějící. Uvedené rozhodnutí NSS se týkalo řízení o přestupku a naplnění formální a materiální stránky přestupku, resp. uplatnění ústavní záruky nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege. Nyní projednávaná věc se však netýká sankcionování zákonných zástupců žalobkyně za nerespektování povinnosti nechat dítě očkovat, ale argumentace žalobkyně směřuje k řešení otázky, zda způsob stanovení povinnosti podrobit se stanovenému očkování je v souladu s Úmluvou, resp. zda je rozsah povinného očkování přiměřený zájmu na ochraně veřejného zdraví. V tomto směru je však i žalobkyni citované rozhodnutí NSS konzistentní s jeho dřívějšími rozhodnutími.

Tvrzení, že náklady rodičů na jiné předškolní vzdělávání žalobkyně dosahují 120.000,- Kč ročně, a že proto považují napadené rozhodnutí za sankci, je dle názoru žalovaného neprokázané a zcela nedůvodné. Předškolní vzdělávání je dobrovolné, a pokud se rodiče žalobkyně rozhodli nerespektovat povinnost podrobit se pravidelným povinným očkováním, musí zároveň respektovat skutečnost, že žalobkyně nemůže být k předškolnímu vzdělávání přijata. Zájem společnosti na ochraně veřejného zdraví je v případě individuálních zájmů žalobkyně či přesvědčení jejích rodičů nepoměrně vyšší. Argumentace žalobkyně nemá oporu ani v nálezů Ústavního soudu sp. zn. III. 449/06, na který je v žalobě odkazováno. Ústavní soud tímto nálezem sice zrušil rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 28.2.2006, č.j. 5 As 17/2006-66, nicméně z důvodů na danou věc zcela neaplikovatelných, týkajících se otázky bezvýjimečného vynucování a sankcionování povinného očkování. Co se týče ústavnosti povinného očkování, názor Ústavního soudu byl jednoznačný.

K námitce, že žalobkyně neví, na základě jakého práva jsou její rodiče nuceni podat jí očkovací látku před vstupem do předškolního zařízení, když vyhláška nestanoví časové období, ve kterém musí být dítě proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím očkováno, a že se zákonní zástupci žalobkyně rozhodli nechat ji očkovat až v předškolním věku, žalovaný uvedl, že § 5 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 537/2006 Sb., stanoví, že základní očkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím se provede nejdříve první den patnáctého měsíce po narození dítěte s tím, že preočkování se provede za 6 až 10 měsíců po provedení základního očkování. Ačkoli vyhláška výslovně nestanoví, do kdy nejpozději se musí uvedené očkování provést, je zřejmé, že žádoucí termín očkování lze dovodit s přihlédnutím k účelu povinnosti uložené v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, kterým je dosažení prevence šíření infekčních nemocí u dětí v kolektivních zařízeních předškolního typu. Proto je žádoucí provést pravidelná očkování v dětském věku, po prvním dni 15. měsíce života dítěte.

Žalovaný v této souvislosti podotkl, že tvrzení, že se rodiče žalobkyně rozhodli žalobkyni naočkovat až v předškolním věku, odporuje jejich postoji vyjádřenému jak v žádosti, tak v žalobě, kde uvádí, že na základě jejich přesvědčení žalobkyni očkovat nemůžou.

Přestože se žalobkyně dovolává antidiskriminačního zákona, sama používá silně diskriminační argumentaci. Uvádí, že není legitimní důvod pro její nepřijetí k předškolnímu vzdělávání do mateřské školky v případě, že by všechny přijaté děti očkovány byly, protože by pak tyto naočkované děti nemohla ani potenciálně ohrozit, a že i v případě, že by mezi přijatými dětmi byly děti neočkované z důvodů trvalé kontraindikace, je rozhodující celková proočkovanost dětí. Žalobkyně tímto způsobem parazituje na tom, že ostatní děti zákonnou povinnost podrobit se očkování splnily, a ostatní očkované děti tak diskriminuje. Tímto tvrzením se žalobkyně nezdráhá poukázat na svůj prospěch, který by požívala ze získané imunity ostatních dětí, které se zákonnému očkování podrobily, a podstoupily tak i riziko možných vedlejších účinků očkování. Žalobkyně tak využívá pozitivního jednání druhých a nárokuje si v tomto směru výsadní postavení. Zástupci žalobkyně, přestože si jsou vědomi toho, že vysoká proočkovanost zabraňuje šíření infekčních onemocnění, sami záměrně nenechali žalobkyni očkování podstoupit a o snížení pravděpodobnosti výskytu infekčních onemocnění se nepřičinili. Přesto však chtějí těžit ze získané imunity ostatních dětí. Nadto žalovaný uvedl, že dětem, které očkovány nebyly pro trvalou kontraindikaci, může hrozit v důsledku přítomnosti dítěte, které se očkování z vlastní vůle nepodrobilo, reálné nebezpečí nakažení nemocí. Riziko vážných následků onemocnění, proti nimž směřuje povinné očkování, je přitom nejzávažnější právě pro děti nejmladšího věku. Z tohoto důvodu je zákonem stanovena povinnost přijímat do jeslí či mateřských škol pouze děti, které byly povinně očkovány.

K námitce, že očkování žalobkyně není v souladu s vírou a přesvědčením jejich rodičů, a že prostředky k dosažení zvoleného cíle (ochrana veřejného zdraví) musí být přiměřené a nezbytné, což v posuzované věci splněno není, žalovaný uvedl, že jak podle čl. 5 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně, tak podle § 28 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, lze jakýkoliv zákrok v oblasti péče o zdraví, tedy i očkování, provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas. V případě, že dotčená osoba není k udělení souhlasu se zákrokem způsobilá, nemůže být zákrok podle čl. 6 odst. 2 téže Úmluvy proveden bez svolení jejího zákonného zástupce. Není tedy pravdou, že by zákonní zástupci byli nuceni podrobit žalobkyni očkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím, protože mají možnost volby informovaný souhlas poskytnout či nikoli. V případě neposkytnutí tohoto informovaného souhlasu nelze očkování provést. Stejně tak je na vůli zákonných zástupců žalobkyně, zda jí k předškolnímu vzdělávání přihlásí či nikoli. V případě, že se rozhodli žalobkyni k předškolnímu vzdělání přihlásit, se však předpokládá podrobení žalobkyně zákonem stanoveným podmínkám pro přijetí, tedy i podmínce pravidelného očkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím. Zákonní zástupci zvolili možnost nepodrobit žalobkyni očkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím, které zákon pro přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání vyžaduje, a současně žalobkyni přihlásili k předškolnímu vzdělávání. V daném případě dochází ke střetu ústavně zaručeného práva žalobkyně na vzdělání, zakotveného v čl. 33 Listiny základních práv a svobod, s ústavně zaručeným právem ostatních na ochranu zdraví ve smyslu čl. 31 Listiny. Žalovaný je přesvědčen, že za situace, kdy žalobkyně, resp. její zákonní zástupci, vědomě a záměrně nepřistoupili na zákonné podmínky přijetí k předškolnímu vzdělávání, které platí pro všechny stejně, musí právo žalobkyně na vzdělání ustoupit právu ostatních na ochranu zdraví. Legitimním cílem, který právní úprava povinného očkování ve stanovených případech

sleduje, je ochrana veřejného zdraví. Legitimitu tohoto cíle potvrdil i Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 449/06.

Při ústním jednání před soudem setrvala zákonná zástupkyně žalobkyně na podané žalobě. K věci uvedla, že řádně začali očkovat hexavakcínou, avšak při očkování vznikly určité problémy. Proto začali hledat určité informace, řešili situaci s doktorkou a rozhodli se prozatím očkování zastavit. Když dávali přihlášku do školky, tak si zákonná zástupkyně žalobkyně přečetla zákon a pochopila ho tak, že není nutné hexavakcínu proti příušnicím, spalničkám a zarděnkám mít. Řekli si, že by rádi dceru konfrontovali s touto nemocí, aby mělo možnost získat protilátky na celý život, což prostě vakcína nedělá, a rozhodli se, že nebudou očkovat. Když ale podali přihlášku do školky, museli dokládat zdravotní způsobilost dítěte, a paní ředitelka jim sdělila, že žalobkyně nemůže být přijata do školky, protože nemá naočkované příušnice, spalničky, zarděnky. Zákonná zástupkyně žalobkyně však prostě nepochopila a dosud vlastně nechápe, na základě čeho by měli být povinni dceru očkovat. Jsou přesvědčeni, že dítě, které nemá naočkované příušnice, spalničky a zarděnky, ve svém okolí nikoho neohrožuje. Pokud někoho ohrožuje, musel by to někdo prokázat. Ani ostatní personál, ani ostatní děti či lidé v okolí žalobkyně nejsou kontrolováni, zda jsou nebo nejsou očkováni. Zákonnou zástupkyni žalobkyně by též zajímalo, co vlastně znamená pojem „řádné očkování“. Teprve nedávno ministerstvo zdravotnictví vydalo vyjádření k vyhlášce, podle kterého řádné očkování je 2+1 schéma hexavakcíny a k tomu 1 dávka mmr vakcíny, tedy příušnice, spalničky a zarděnky.

Postoj zákonných zástupců žalobkyně k očkování byl takový, že zpočátku měli velkou důvěru v systém a opravdu začali řádně očkovat. Dali dceři čtyři dávky hexavakcíny a pokračovali v očkování i dále. Jejich názor na očkování se začal vyvíjet na základě negativních zkušeností s očkováním. Zákonnou zástupkyni žalobkyně též zajímá, kde je ta zodpovědnost, protože když se dceři něco stalo, oni jako rodiče byli ti, kdo to musel řešit. Nikdo z jiných dětí, které jsou třeba poškozeny očkováním, nedostal žádné odškodnění. Pokud má být zákonná zástupkyně žalobkyně povinna zasahovat do zdraví svého dítěte, tak by chtěla mít právo o tom rozhodovat. Zároveň považuje za nepřiměřenou sankci nevzít dítě do školky z důvodu neočkování vakcíny příušnic, spalniček a zarděnek. Nepřijetí dítěte do předškolního zařízení je podle ní v rozporu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, v rozporu s Úmluvou o lidských právech a biomedicíně, v rozporu s Listinou základních práv Evropské unie a Listinou základních lidských práv a svobod.

Protože potřebovali dostat dceru do školky, byli nuceni situaci vyřešit jiným způsobem. Protože chtěli prokázat, že dcera má nějakým způsobem protilátky či nějakou kontraindikaci, tak kontraindikaci se jim později podařilo prokázat. Co se týče protilátek, dceru nechali testovat na hexavakcínu, abychom věděli, zda musíme dále pokračovat v očkování, nicméně dcera na nic nezreagovala s výjimkou černého kašle. Zjištění, že jejich dcera není chráněná ani proti tetanu a jiným dalším nemocem očkovaným v hexavakcíně, kromě černého kašle, pro ně bylo děsivé.

Zákonná zástupkyně žalobkyně při jednání navrhla, aby soud ustanovil znalce, který by se vypořádal se všemi „mimoprávními“ otázkami, které jsou uvedené v žalobě. Svůj požadavek na výzvu soudu následně upřesnila tak, že by chtěla, aby bylo prokázáno, že dát dítě neočkované proti příušnicím, zarděnkám a spalničkám do školky není ohrožující pro společnost.

Žalovaný při jednání před soudem setrval na svém návrhu na zamítnutí žaloby, přičemž odkázal na své písemné vyjádření k žalobě. K věci samé uvedl, že pokud zákonným zástupcům žalobkyně není známo, na základě jakého předpisu je jim ukládána povinnost povinného očkování před přijetím dítěte k předškolnímu vzdělávání, jedná se o § 34 odst. 5 školského zákona, který stanoví, že je při přijímání dětí k předškolnímu vzdělání je třeba dodržet podmínku stanovenou v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví. Vzhledem k tomu, že v daném případě nebyl předložen doklad, že je dítě imunní, nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci, ani doklad, že je očkováno, ředitelka nemohla dítě k předškolnímu vzdělávání přijmout a rozhodla v souladu se zákonem. K namítané protiústavnosti upřesnění očkovací povinnosti prostřednictvím vyhlášky se již několikrát vyjádřily správní soudy, zejména NSS, a též Ústavní soud v nálezu ze dne 27.1.2015 sp. zn. Pl. ÚS 16/14, v němž posuzoval obdobný případ nepřijetí dítěte do předškolního vzdělávání z důvodu neočkování.

Soud při jednání nevyhověl návrhu žalobkyně na doplnění dokazování vypracováním znaleckého posudku stran toho, zda by přijetí neočkované žalobkyně do mateřské školy znamenalo ohrožení pro ostatní. Soud dospěl k závěru, že zodpovězení této otázky není pro posouzení důvodnosti žaloby podstatné, neboť neexistence ohrožení jiných osob není podmínkou, jejímž splněním by zákon podmiňoval přijetí dítěte do předškolního zařízení. Provedení navrženého důkazu proto soud shledal nadbytečným.

Soud na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobkyní včas uplatněných žalobních bodů. V posuzované věci vyšel z následně uvedené právní úpravy:

Podle § 34 odst. 5 školského zákona, ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí, při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání je třeba dodržet podmínky stanovené zvláštním právním předpisem.

Podle § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví zařízení poskytující péči o dítě do 3 let věku v denním režimu nebo předškolní zařízení mohou přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.

Podle § 46 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví fyzická osoba, která má na území České republiky trvalý pobyt, cizinec, jemuž byl povolen trvalý pobyt, cizinec, který je oprávněn k trvalému pobytu na území České republiky, a dále cizinec, jemuž byl povolen přechodný pobyt na území České republiky na dobu delší než 90 dnů nebo je oprávněn na území České republiky pobývat po dobu delší než 90 dnů, jsou povinni podrobit se, v prováděcím právním předpisu upravených případech a termínech, stanovenému druhu pravidelného očkování. Prováděcím právním předpisem stanovené fyzické osoby a fyzické osoby, které mají být zařazeny na pracoviště s vyšším rizikem vzniku infekčních onemocnění, jsou povinny podrobit se ve stanoveném rozsahu stanovenému druhu zvláštního očkování.

Podle § 46 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví před provedením pravidelného a zvláštního očkování je fyzická osoba povinna podrobit se v případech upravených prováděcím právním předpisem vyšetření stavu imunity (odolnosti). Pravidelné a zvláštní očkování se neprovede při zjištění imunity vůči infekci nebo zjištění zdravotního stavu, který brání podání očkovací látky (trvalá kontraindikace). O těchto skutečnostech poskytovatel

zdravotních služeb vystaví fyzické osobě potvrzení a důvod upuštění od očkování zapíše do zdravotnické dokumentace.

Podle § 46 odst. 4 zákona o ochraně veřejného zdraví jde-li o osobu, která nedovršila patnáctý rok svého věku, odpovídá za splnění povinností podle odstavců 1 až 3 její zákonný zástupce.

Podle § 2 odst. 1 vyhlášky č. 537/2006 Sb., očkování proti infekčním nemocem se člení na

a) pravidelné očkování proti tuberkulóze, proti záškrtu, tetanu, dávivému kašli, invazivnímu onemocnění vyvolanému původcem *Haemophilus influenzae b*, přenosné dětské obrně a virové hepatitidě B, proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím, proti pneumokokovým nákazám a proti virové hepatitidě B,

b) zvláštní očkování proti virové hepatitidě A a virové hepatitidě B a proti vzteklině,

c) mimořádné očkování, kterým se rozumí očkování fyzických osob k prevenci infekcí v mimořádných situacích,

d) očkování při úrazech, poraněních, nehojících se ranách a před některými léčebnými výkony, a to proti tetanu a proti vzteklině, a

e) očkování, provedené na žádost fyzické osoby, která si přeje být očkováním chráněna proti infekcím, proti kterým je k dispozici očkovací látka.

Podle § 2 odst. 2 vyhlášky č. 537/2006 Sb., v případech stanovených touto vyhláškou se pravidelné očkování provádí jako

a) základní očkování, při kterém se podává jedna nebo více dávek očkovací látky potřebných k dosažení specifické odolnosti proti dané infekci, a

b) přeočkování, při kterém se podává obvykle jedna dávka očkovací látky, která opětovně navodí požadovaný stav odolnosti proti dané infekci.

Podle § 5 odst. 1 vyhlášky č. 537/2006 Sb., základní očkování se provede živou očkovací látkou, a to nejdříve první den patnáctého měsíce po narození dítěte.

Podle § 5 odst. 2 vyhlášky č. 537/2006 Sb., přeočkování se provede za 6 až 10 měsíců po provedeném základním očkování, v odůvodněných případech i později s tím, že horní věková hranice pro podání očkovací látky není omezena.

Po provedeném řízení dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.

Námítka, v níž žalobkyně vytýká správním orgánům obou stupňů, že se ve vydaných rozhodnutích nevypořádaly s její žádostí o přijetí do mateřské školy, není opodstatněná. Tato žádost, kterou žalobkyně iniciovala správní řízení, jež vyústilo ve vydání napadeného rozhodnutí, byla předmětem řízení a právě o ní bylo ředitelkou mateřské školy rozhodováno. To je ostatně zřejmé i z odůvodnění jejího rozhodnutí, v jehož úvodu ředitelka mateřské školy konstatuje, že posoudila žádost zákonných zástupců žalobkyně o její přijetí k předškolnímu vzdělávání. Žádost samotná žádné námitky, ke kterým by se měl správní orgán vyjádřit, neobsahovala. Z rozhodnutí správního orgánu je zcela zjevné, z jakého důvodu nebylo předmětné žádosti vyhověno. Tímto důvodem byla skutečnost, že žalobkyně nedoložila splnění podmínky vyžadované pro přijetí do předškolního zařízení v ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, tj. toho, že se podrobila stanoveným pravidelným očkováním (proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím), má doklad, že je proti nákaze těmito nemocemi

imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Z toho, že ředitelka mateřské školy předmětné žádosti nevyhověla s poukazem na to, že se žalobkyně nepodrobila pravidelným očkováním, zároveň vyplývá, že neshledala jako dostatečný důvod pro přijetí žalobkyně argumentaci zákonných zástupců žalobkyně uváděnou v žádosti, že zákonem požadované očkování není v souladu s jejich „vírou o fungování přírodních zákonů a psychosomatickém fungování lidského těla.“

Nedůvodná je též žalobní námitka, že stanovená pravidelná očkování, jež jsou zmiňována v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, nejsou upravena ústavně konformním způsobem, protože vyhláška č. 537/2006 Sb., která stanoví pravidelná očkování, je v rozporu s ústavním pořádkem, konkrétně s článkem 4 Listiny základních práv a svobod. Totožnou námitkou se již v minulosti zabýval Nejvyšší správní soud, který v usnesení rozšířeného senátu ze dne 3.4.2012 č.j. 8 As 6/2011 – 120 dospěl k závěru, že rámcová úprava povinnosti fyzických osob podrobit se očkování stanovená v § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví, a její upřesnění ve vyhlášce č. 537/2006 Sb., odpovídají ústavněprávním požadavkům, podle nichž povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a meze základních práv a svobod mohou být upraveny pouze zákonem (čl. 4 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Rozšířený senát NSS shledal, že zákonodárce sledoval legitimní důvody, když v § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví vymezil očkovací povinnost pouze rámcově a ponechal na prováděcím právním předpisu, aby určil případy a termíny, kdy má k naplnění této povinnosti dojít. Toto legislativní řešení umožňuje pružně reagovat na vývoj výskytu jednotlivých infekčních onemocnění na území státu i na nejnovější vývoj vědeckého poznání v oblasti lékařství a farmakologie. Tomu odpovídají i dosavadní změny vyhlášky č. 537/2006 Sb., a předtím vyhlášky č. 439/2000 Sb., jimiž dochází rovněž ke změně rozsahu povinného očkování. Pokud by byly veškeré tyto podrobnosti upraveny zákonem o ochraně veřejného zdraví, bylo by rovněž výrazně obtížnější a časově náročnější dosáhnout jejich změny. To by mohlo v některých naléhavých případech ohrozit samotný účel dané právní úpravy, tedy předcházení vzniku a šíření infekčních nemocí jakožto součásti ochrany veřejného zdraví. To samozřejmě neznamená, že by neměl zákonodárce právo dosavadní zmocnění k úpravě podzákoným právním předpisem případnou změnou § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví zúžit či zcela zrušit a vyhradit si tak tuto otázku v plném rozsahu k vlastnímu uvážení. Pokud tak však z uvedených legitimních důvodů dosud neučinil, je podstatné, že v § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví ponechal právní úpravu primární povinnosti podrobit se očkování, kterou prováděcí právní předpis pouze upřesňuje.

Otázkou naplnění požadavku zákonného základu v souvislosti s § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví se v minulosti zabýval i Ústavní soud, a to v nálezu ze dne 27.1.2015, sp. zn. Pl. ÚS 19/14, přičemž dospěl k závěru, že text ustanovení § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví je dostatečně jasný a srozumitelný a vyplývají z něj spolehlivě základní atributy a meze právní úpravy povinného očkování proti infekčním nemocem. Zmocnění, jež je v zákonné úpravě poskytnuto prováděcí vyhlášce za účelem regulace podrobností spjatých s realizací povinné vakcinace, využívá podzákonná norma v daných mezích, aniž by zasáhla do skutkové podstaty obsažené v podstatných znacích v zákoně. Nedošlo tedy k legislativnímu zásahu do garancí poskytnutých nositelům základních práv a svobod v čl. 4 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod.

S výše uvedenými závěry se Městský soud v Praze zcela ztotožňuje a v dalším pro stručnost odkazuje na odůvodnění usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 3.4.2012 č.j. 8 As 6/2011 – 120 a nálezu Ústavního soudu ze dne 27.1.2015, sp. zn. Pl. ÚS 19/14.

Nepřijetí žalobkyně do mateřské školy není žádnou sankcí, ale zákonným důsledkem nesplnění objektivní podmínky zakotvené v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, spočívající v podrobení se stanovenému pravidelnému očkování. Sankcí pochopitelně nejsou ani náklady, které v souvislosti s nepřijetím žalobkyně do mateřské školy vynaložili rodiče žalobkyně na zajištění jiného předškolního vzdělávání. Vynaložení těchto nákladů bylo předvídatelným důsledkem jejich svobodného rozhodnutí, že žalobkyně se v době před podáním přihlášky do mateřské školy nepodrobí stanovenému pravidelnému očkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím. Rodiče žalobkyně museli zkrátka počítat s tím, že žalobkyně nebude do mateřské školy vzhledem k nesplnění podmínky povinného očkování přijata a že budou muset náklady související se zajištěním jiného typu předškolního vzdělávání pro žalobkyni nést ze svého.

Skutečnost, že v současné době není zákonem upravena odpovědnost za případné nepříznivé následky spojené s povinným očkováním, nemění nic na platnosti a účinnosti ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, které byla ředitelka mateřské školy povinna při rozhodování o žádosti žalobkyně respektovat. Nelze než přisvědčit žalovanému, že pokud by postupovala opačně, jednala by v rozporu se zákonem. V pozici správního orgánu byla povinna uplatňovat státní moc způsobem, který zákon stanoví (čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), a totéž platí i pro žalovaného.

Žalobkyni nikdo neodňal možnost volby „setkat se v souladu s její vírou a přesvědčením s nemocí přirozeně.“ Tato volba byla žalobkyni, resp. jejím rodičům zachována. Protože si tuto možnost zvolili a rozhodli se, že se žalobkyně v době před podáním přihlášky do mateřské školy nepodrobí stanovenému pravidelnému očkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím, musí nést také negativní následky s tímto rozhodnutím spojené, jež spočívají v tom, že žalobkyně nemůže být podle zákona o ochraně veřejného zdraví přijata k předškolnímu vzdělávání do mateřské školy.

Povinnost podrobit se stanovenému pravidelnému očkování je výslovně stanovena zákonem o ochraně veřejného zdraví, konkrétně ustanovením § 46 tohoto zákona, a nezávisí tedy na rozhodování „státních úředníků.“ Povinnosti uložené zákonem musí dodržovat každý, tedy i žalobkyně a její zákonní zástupci. Jejich přesvědčení o nepřípustnosti státní regulace povinného očkování je zcela irrelevantní, stejně jako jejich subjektivní názor na nedostatečnost právní úpravy obsažené v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví.

K tvrzení žalobkyně, že jí není známo, na základě čeho jsou její rodiče nuceni podat jí očkovací látku ještě před vstupem do předškolního zařízení, soud uvádí, že podrobení se stanoveným pravidelným očkováním je podmínkou, jejíž splnění je podle § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví vyžadováno k tomu, aby žalobkyně mohla být přijata do předškolního zařízení. Časová souslednost je tedy zřejmá – ke splnění uvedené podmínky musí dojít před přijetím dítěte do mateřské školy, a nikoliv až v pozdější době, kdy se k tomu rodiče dítěte odhodlají.

Jak v rozsudku ze dne 10.9.2013 č.j. 3 As 68/2013 – 77 konstatoval Nejvyšší správní soud, „§ 50 zákona o ochraně veřejného zdraví vymezuje splnění očkovací povinnosti jako objektivní podmínku pro přijetí dítěte do jeslí nebo předškolního zařízení. Pro rozhodnutí o přijetí dítěte je tak významné pouze to, zda byla podmínka povinného očkování splněna či nikoli a zda tedy bylo učiněno toto opatření nezbytné k ochraně veřejného zdraví směřované v tomto případě k prevenci šíření infekčních onemocnění u dětí v předškolních zařízeních.“

Podmínkou přijetí dítěte do předškolního zařízení rozhodně není prokázání toho, že by byl „kompletně naočkován či proti daným nemocem imunní i veškerý personál mateřské školy, který s dětmi přichází do kontaktu.“ Jak ostatně žalobkyně sama připouští, takovou povinnost žádný právní předpis nestanoví. Správní orgán tedy není povinen zabývat se zjišťováním a prokazováním této skutečnosti. Demagogickým tvrzením, že jen tak by správní orgán doložil, že skutečně dbá na ochranu veřejného zájmu na ochraně zdraví dětí, zákonná zástupkyně žalobkyně pouze odvádí pozornost od nesporného faktu, že žalobkyně se nepodrobila povinnému očkování, a sama tak nesplnila podmínku pro přijetí do mateřské školy, kterou § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví nepochybně stanoví za účelem ochrany zdraví dětí navštěvujících předškolní zařízení. Totéž platí i pro tvrzení, že žalovaný neprokázal, zda jsou v mateřské škole nějaké děti, které nebyly naočkovány z důvodu trvalé kontraindikace. Ani tuto skutečnost nebyl správní orgán povinen v řízení o žádosti žalobkyně o přijetí do mateřské školy podle zákona prokazovat.

Argumentací, že rozhodující je stejně to, jaká je celková proočkovanost (u ostatních) dětí, protože vysoké procento proočkovanosti postačí k zabránění šíření infekčních nemocí, aniž by jedno neočkované dítě muselo být vylučováno z předškolního vzdělávání, žalobkyně dává zcela nepokrytě najevo svůj úmysl parazitovat na výhodách plynoucích z toho, že ostatní děti žádající o přijetí do mateřské školy, nebo alespoň jejich převážná většina, splní zákonem stanovený požadavek a povinnému očkování se podrobí. Na tomto místě soud považuje za vhodné citovat z nálezu ze dne 27.1.2015 sp. zn. Pl. ÚS 16/14, v němž Ústavní soud takové jednání výslovně označil za akt sociální nespravedlnosti, když uvedl, že *„očkování představuje prostředek imunizace proti vybraným nákazám, společenský benefit vyžadující sdílenou odpovědnost členů společnosti, tedy určitý akt sociální solidarity od těch, kteří podstupují riziko, v současném majoritně přijímaném vědeckém poznání však označovaném za minimální, aby ochránili zdraví celé společnosti. Očkování dostatečné většiny populace totiž zabraňuje šíření nákazy vybraných nemocí, čímž poskytuje ochranu nejen těm, kteří byli očkovaní. Čím vyšší je pak podíl neočkovaného vůči očkovanému obyvatelstvu, tím vyšší je také riziko opětovného rozšíření nákazy, a to nejen mezi těmi, kteří dobrovolně odmítli očkování, ale také mezi těmi, kteří nemohli být očkovaní z vážných, zejména zdravotních důvodů. V neposlední řadě je rozšířením nákazy ohrožena i ta část osob, která sice očkována byla, avšak vakcinace v jejich případě nedosáhla požadovaného efektu. V posuzovaném případě, kdy je vakcinace podmínkou pro přijetí dítěte do mateřské školy, jsou těmito osobami, vystavenými riziku nákazy, zejména děti, které mohou v případě nákazy čelit zvláště závažným důsledkům. Z těchto důvodů lze považovat podrobení se očkování dítěte před jeho přijetím do mateřské školy za akt sociální solidarity, který nabývá svého významu s rostoucím množstvím očkovaných dětí v kolektivech těchto předškolních zařízení. Naopak jako na sociální nespravedlnost by bylo možné nahlížet na případy, pokud by určitá skupina dětí přijatých do předškolních zařízení odmítala bez závažných důvodů očkování a čerpala tak výhody vyplývající z úspěšnosti vakcinace, resp. z ochoty ostatních dětí, navštěvujících předškolní zařízení, vzít na sebe ono minimální riziko, které z očkování plyne.“*

Stát, resp. předškolní zařízení typu mateřské školy, jistě nemůže ovlivnit to, zda dítě mimo předškolní zařízení přijde do styku s „neočkovanými“ lidmi. Je především věcí rodičů, jakým lidem umožní kontakt s jejich dítětem, zvláště jedná-li se o děti předškolního věku. Tato skutečnost však jistě nemůže být důvodem, aby stát u této skupiny dětí rezignoval na požadavek povinného očkování, které se ukázalo jako účinný prostředek k zabránění šíření závažných chorob. To platí tím spíše, že v předškolních zařízeních tráví děti velkou část dne v kolektivu ostatních dětí, a riziko nákazy je tak nepoměrně větší.

Soud nepřisvědčil ani námitkám, v nichž se žalobkyně dovolává principu nezbytnosti, proporcionality a přiměřenosti. Jak ve vztahu k § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví konstatoval Ústavní soud v nálezu ze dne 27.1.2015 sp. zn. Pl. ÚS 16/14, právní úprava obsažená v tomto ustanovení představuje pohledem judikatury Evropského soudu pro lidská práva nezbytné preventivní opatření k zajištění, že v souvislosti s předmětnou podmínkou pro přijetí dítěte do předškolního zařízení nepůjde lékařský zákrok v podobě očkování k tíži dítěte v míře, která by narušovala rovnováhu mezi jeho tělesnou integritou a veřejným zájmem na ochraně zdraví obyvatelstva. Podle názoru Ústavního soudu zároveň zmíněné ustanovení evidentně sleduje legitimní cíl, jímž je ochrana veřejného zdraví. To vyplývá již z odůvodnění nálezu ze dne 3. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 449/06, ve kterém Ústavní soud dovodil, že: „*povinné očkování je v obecné rovině plně ospravedlnitelné též ve vztahu k dalším základním právům stěžovatele. Ústavní soud k tomu připomíná stanovisko Výboru pro lidská práva a biomedicínu Rady vlády České republiky pro lidská práva, podle něhož očkování je jedním z nejefektivnějších postupů zdravotní prevence vůbec, když se obecně považuje, spolu s využíváním antibiotik, za příčinu mimořádného poklesu nemocnosti a úmrtnosti na infekční onemocnění a za největší přínos a základ moderní medicíny. Nezbytnou součástí preventivního působení očkování je totiž jeho široké nasazení a dosažení vysokého stupně proočkovanosti, kterým je proočkovanost cca 90 %. Povinné očkování je tak ve vztahu k základnímu právu stěžovatele svobodně projevovat své náboženství nebo víru přípustným omezením tohoto základního práva, neboť jde evidentně o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti, zdraví a práv a svobod druhých (čl. 16 odst. 4 Listiny)*“. V nálezu ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 19/14, pak Ústavní soud uvádí, že: „*jedním z uznaných legitimních cílů je ochrana zdraví, přičemž při povinné vakcinaci nejde jen o v zásadě plošné očkování osob ex lege, ale též zprostředkovaně o ochranu těch fyzických osob před infekcí přenosné nemoci, jež z různých důvodů očkovány nebyly*“. Rovněž podle judikatury ESLP sleduje povinné očkování legitimní cíl, kterým je ochrana veřejného zdraví (viz rozsudek ESLP ve věci Solomachin proti Ukrajině ze dne 15.3.2012, č. stížnosti 24429/03, bod 35). Kladně pak Ústavní soud odpověděl i na otázku, zda je ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví racionálním prostředkem k dosažení zmíněného cíle, a uzavřel, že zákonné zakotvení podmínky podrobit se stanovenému očkování, aby mohlo být dítě přijato do předškolního zařízení, není protiústavním omezením práva na vzdělání garantovaného ustanovením čl. 33 Listiny. Úprava obsažená v ustanovení § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví tak dle Ústavního soudu prošla testem rozumnosti, neboť „*nezasahuje do samotného jádra práva na vzdělání, sleduje legitimní cíl a k dosažení tohoto cíle zvolila racionální, a nikoliv svévolné prostředky*.“

Poukazuje-li zákonná zástupkyně žalobkyně na odlišnou praxi týkající se očkování v Německu, Rakousku či Velké Británii, soud považuje za potřebné připomenout, že usilovala o přijetí žalobkyně do mateřské školy v České republice, a nikoliv ve vyjmenovaných zemích. Soulad napadeného rozhodnutí se zákonem soud samozřejmě přezkoumává na základě tuzemské právní úpravy, podle které věc posuzovaly i správní orgány obou stupňů. Odlišná právní úprava v jiných státech je v tomto směru zcela irrelevantní. Soud pouze na okraj dodává, že existují i jiné státy Evropské Unie, v nichž je povinné očkování podmínkou přijetí dítěte do předškolního zařízení. Ve shora citovaném nálezu ze dne 27.1.2015 sp. zn. Pl. ÚS 16/14 Ústavní soud zmínil Francii, kde je podle zákona o veřejném zdraví pro přijetí dítěte do jakéhokoli dětského zařízení (tj. i předškolního zařízení) vyžadováno předložení zdravotního deníku nebo jiných dokumentů popisujících zdravotní situace dítěte s ohledem na povinná očkování. V případě jejich absence jsou povinná očkování provedena ve lhůtě tři měsíců od jejich přijetí do školy.

Prisvědčit nelze ani námitce žalobkyně, že byla nepřijetím do mateřské školy diskriminována v přístupu ke vzdělání a jeho poskytování. Jak žalobkyně sama uvádí, podle § 7 odst. 1 antidiskriminačního zákona diskriminací není rozdílné zacházení z důvodu pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru ve věcech uvedených v § 1 odst. 1 písm. f) až j), tedy mj. ve věci přístupu ke vzdělání a jeho poskytování, pokud je toto rozdílné zacházení objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné. Jak plyne z výše citovaných závěrů, k nimž Ústavní soud dospěl v nálezu ze dne 27.1.2015 sp. zn. Pl. ÚS 16/14 a s nimiž se Městský soud v Praze plně ztotožňuje, podmínka pro přijetí dítěte do předškolního zařízení zakotvená v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, tedy prokázání toho, že se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, nezasahuje do samotného jádra práva na vzdělání, sleduje legitimní cíl a zároveň představuje racionální, přiměřený a nezbytný prostředek k dosažení tohoto cíle.

K totožnému závěru dospěl i Nejvyšší správní soud v již zmíněném rozsudku ze dne 10.9.2013 č.j. 3 As 68/2013 – 77, v němž dovodil, že pro ospravedlnění zásahu do práv jedince chráněných Úmluvou o lidských právech a biomedicíně (kterou se zaštiťuje i žalobkyně) je rozhodující posouzení, zda existuje potřeba ochrany veřejného zdraví. Je tedy třeba podrobit tvrzený zásah testu proporcionality, jak je uplatňován Evropským soudem pro lidská práva (obdobné požadavky vyslovil také Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 449/06). Tento test se skládá ze tří kroků: omezení práva (1) musí být stanoveno „zákonem“, (2) musí sledovat legitimní cíl a (3) musí být přiměřené sledovanému cíli, resp. nezbytné k jeho dosažení. Ke splnění první podmínky se Nejvyšší správní soud vyjádřil podrobně v usnesení rozšířeného senátu č.j. 8 As 6/2011 - 120. Legitimním cílem, který právní úprava povinného očkování ve stanovených případech sleduje, je ochrana veřejného zdraví. Legitimitu tohoto cíle potvrdil i Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 449/06, v němž uvedl, že povinné očkování je „evidentně [...] opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti, zdraví a práv a svobod druhých“. Ústavní soud odkázal na omezenou možnost soudního přezkumu stanovení povinného očkování ve vztahu k určitému onemocnění: „Rozhodnutí zákonodárce o tom, že určitý druh očkování bude povinný, je rozhodnutím, které realizuje možnost stanovenou explicitě v čl. 26 Úmluvy. Jde o rozhodnutí, které je v první řadě otázkou politickou a expertní, a proto je tu i velmi omezená možnost ingerence Ústavního soudu. Takové rozhodnutí zákonodárce požívá ve vztahu k citované Úmluvě poměrně velký prostor pro politické uvážení, v jehož rámci nelze rozhodnutí zákonodárce (resp. prováděcího předpisu exekutivy) o stanovení povinnosti podrobit se určitému druhu očkování přezkoumávat (margin of appreciation).“ Obdobně ani rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nemůže nahradit závěr zákonodárce nebo exekutivy o tom, že určité infekční nemoci vyžadují povinné očkování. Účinnou ochranu základních práv, která jsou v konfliktu s veřejným zájmem na ochraně zdraví, lze podle Ústavního soudu zajistit v případě očkování podstatně šetrněji – spíše než zpochybněním ústavnosti určitého druhu očkování jako takového, pečlivým zvážením okolností individuálního případu. Pro posouzení třetího kroku testu proporcionality je pak nezbytné, aby jednotlivec tvrdil výjimečné okolnosti, které by měly převážet nad ochranou veřejného zdraví. Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 3.2.2011 sp. zn. III. ÚS 449/06 zde musí existovat „*okolnosti, které zásadním způsobem volají pro zachování autonomie dané osoby*“. V témže nálezu Ústavní soud rovněž konstatoval, že „*orgán veřejné moci, a v řízení o správní žalobě pak správní soud, vezme při svém rozhodování v úvahu všechny relevantní okolnosti případu, zejména naléhavost danou osobou tvrzených důvodů, jejich ústavní relevanci, jakož i nebezpečí pro společnost, které může jednání dané osoby vyvolat. Významným aspektem bude také konzistentnost a přesvědčivost tvrzení dané osoby.*“

V nyní projednávané věci žalobkyně, resp. její zákonná zástupkyně, žádné výjimečné okolnosti, které by – řečeno slovy Ústavního soudu – zásadním způsobem volaly pro zachování její autonomie, neuvedla. Za takovou výjimečnou okolnost nelze považovat „světonázor“ rodičů žalobkyně o psychosomatických principech vzniku nemocí, přirozené imunitě lidského těla a jejich subjektivní přesvědčení o nepotřebnosti či přímo škodlivosti povinného očkování. Takový světonázor či přesvědčení rodičům žalobkyně nikdo neupírá, na druhou stranu však nemohou požadovat, aby pouze na jeho základě na žalobkyni nebyla aplikována podmínka povinného očkování, která je stanovena zákonem s cílem ochrany veřejného zdraví. V takovém případě veřejné právo ostatních na ochranu zdraví, garantované článkem 31 Listiny základních práv a svobod, významně převažuje nad individuálním právem žalobkyně na vzdělávání v předškolním zařízení.

Zákonní zástupci žalobkyně sice již v žádosti o přijetí žalobkyně do mateřské školy uvedli, že důvodem neočkování je i jejich víra, blíže se však k otázce svého náboženského přesvědčení nevyjádřili, a to ani v průběhu správního řízení, ani v řízení před soudem. Správním orgánům obou stupňů ani správnímu soudu v tomto směru neposkytli žádná konkrétní tvrzení a nijak nekonkretizovali druh a hloubku svého náboženského vyznání a to, jak intenzivní zásah do jejich náboženské víry očkování dětí představuje. Neumožnili tak soudu, aby se mohl zabývat posouzením intenzity střetu mezi jejich právem svobodně projevovat své náboženství nebo víru ve smyslu čl. 16 Listiny základních práv a svobod a zájmem na ochraně veřejného zdraví, který je sledován ustanovením § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví.

Soud rovněž nemohl přehlédnout nekonzistentnost tvrzení zákonné zástupkyně žalobkyně, která v žalobě uvedla, že očkování je v rozporu s jejich vírou o fungování přírodních zákonů a psychosomatickém fungování lidského těla, a že na základě „vnitřního hlubokého přesvědčení“ nemohli dceru vakcínou očkovat. S tím je ovšem v rozporu tvrzení, že se příslušnou vakcínu *rozhodli podat* žalobkyni až v předškolním věku, a stejně tak i konstatování zákonné zástupkyně žalobkyně, které zaznělo při ústním jednání před soudem, a sice že s očkováním žalobkyně hexavakcínou *započali*, ale kvůli vzniklým problémům se pak rozhodli očkování *pozastavit*. Vzhledem k těmto rozporům se tvrzení o údajném vnitřním hlubokém přesvědčení zákonných zástupců žalobkyně jeví soudu jako nevěrohodné.

Argumentace zákonné zástupkyně žalobkyně o tom, že se u žalobkyně následně podařilo prokázat kontraindikaci (pro kterou se nemůže očkování podrobit), nebyla vůbec součástí žalobních tvrzení uplatněných v zákonem stanovené lhůtě, a soud k ní proto nemohl přihlížet, nehledě k tomu, že se jedná pouze o blíže nespecifikované a především ničím neprokázané tvrzení.

Soud uzavírá, že žalobkyně v daném případě neprokázala, že by stanovení povinnosti povinného očkování bylo v jejím případě nepřiměřeným zásahem do jejích základních práv, a správní orgán proto nepochybil, pokud žalobkyni nepřijal do mateřské školy z důvodu chybějícího povinného očkování.

Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s.r.s. zamítl.

Protože žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a žalovanému žádné účelně vynaložené náklady v řízení nevznikly, soud ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 odst. 1 s.r.s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u ě n í :

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách www.nssoud.cz.

V Praze dne 11. listopadu 2015

JUDr. Naděžda Řeháková v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Ivana Vodehnalová